

Til: Bærum kommune, post@baerum.kommune.no
arkivsakID 22/18422, planID 2022015

Kopi: Bærum Natur- og Friluftsråd, ulf.priv@gmail.com

Søndre Sandås, 28. april 2023

Innspill til *Forslag til Planprogram for kommunedelplan for kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap*

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) viser til forslag til planprogram for kommunedelplan for kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap som er lag ut til offentlig ettersyn.

Vi er kjent med høringsuttalelsen fra Naturvernforbundet i Bærum (NiB) og vi støtter denne fullt ut. Vi vil likevel gi noen supplerende innspill.

Vi viser først til planprogrammets innledning:

«Gjeldende «Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer i Bærum 2010-2020», vedtatt desember 2009, har vært et viktig verktøy i kulturminneforvaltningen frem til d.d. (...)

Kunnskapsgrunnlaget og planens struktur, innhold og begrepsbruk bør oppdateres, og behovet for en ajourført kommunedelplan for kulturmiljøer i Bærum er nå betydelig.»

Vi vil særlig peke på behov for oppdatering av kunnskapsgrunnlaget for **Tanumplatået, Fossum som del av Sørkedalen kulturlandskap og kulturminner innenfor markagrensen**. NOAs innspill er støttet av Bærum Natur- og Friluftsråd.

1. Tanumplatået

Det har fire ganger blitt fremmet verneforslag for Tanumplatået: I 1988 og 1990 fra Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (den gang Østlandske Naturvernforening), i 2005 fra Skui vel og WWF, og i 2008 fra Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Tanum vel og Naturvernforbundet i Bærum.

Tross dette står det verdifulle området fortsatt uten formelt vern, og Tanumplatåets karakter og verneverdi forringes gradvis som følge av mange små og store inngrep over tid, særlig i randsonene.

I 2021 ble Tanumplatået og Hornimarka innlemmet i Riksantikvarens register over Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA). KULA-registrering er ingen verneplan, men «skal signalisere tidlig og tydelig hvilke landskap det må tas særlige hensyn til i areal- og sektorplanlegging» (Riksantikvaren).

Vi registrerer at KULA-registreringen av Tanumplatået og Hornimarka er oppført som en *nasjonal føring* i forslag til planprogram og forventer at kommunedelplanen klargjør hvordan dette unike kulturlandskapet kan sikres mot ytterligere negativ landskapspåvirkning fra utbygging og andre arealendringer.

2. Fossum som del av Sørkedalens kulturlandskap

Bogstad/ Bogstadorrådet var grunnlaget for at regjeringen ved Landbruks- og matdepartementet i 2017 utpekte Sørkedalen som utvalgt kulturlandskap i jordbruket¹. Kulturlandskapet ble da avgrenset til kommunegrensen (Bogstadvannet) i sør².

BNF og NOA har senest ved innspill til rullering av kommuneplanens arealdel i Bærum påpekt at Fossum er historisk en del av Sørkedalen og avslutter Sørkedalen som kulturlandskap mot Ankerveien i syd.

BNF og NOA ber om at en utredning av Fossum-områdets betydning for Sørkedalen og Bogstadorrådets landskapskvaliteter, Fossum Bruk som kulturminne, og innlemmelse av Fossum i Sørkedalen som utvalgt kulturlandskap i jordbruket, inkluderes i planprogrammet.

Den planlagte «Fossum-byen» vil etter vårt syn være ødeleggende for dette unike kulturlandskapet. Utdypende merknader om Fossum-området er gitt i vedlegg.

3. Kunnskapsgrunnlag for ivaretagelse av kulturminner innenfor markagrensa

Digital registrering og stedfesting av kulturminner er av vesentlig mindre omfang innenfor markagrensen enn tilsvarende i byggesonen. Dette til tross for at det har vært stor aktivitet i Oslomarka i tidligere tider med bygdeborger, jakt, trafikk langs ferdselsårer, seterdrift, markaplasser, tømmerhogst, tjærebrenning, krigshandlinger o.l. Dessverre er det foretatt lite systematiske undersøkelser av kulturminner i Marka fordi slike registreringer gjerne gjennomføres i forbindelse med søknadspliktige tiltak, noe det har vært lite av innenfor markagrensen. Dette gjør at kunnskapen om både automatisk fredete og andre kulturminner i Bærumsmarka kan være mangelfull.

Lokale historielag og andre frivillige har gjennomført omfattende kartlegging av kulturminner i andre deler av Oslomarka, bl.a. i Østmarka i forbindelse med planlegging av Østmarka Nasjonalpark³. Lokale orienteringslag har også trykket orienteringskart for Kjekstadmarka og Lillomarka der lokale registreringer er lagt inn. Registreringene av kulturminner i Lillomarka er også lagt inn i kartbasen Kulturminnesøk (www.kulturminnesok.no).

Vi minner om det verdifulle materialet som er publisert av Asker og Bærum Historielag og private forfattere. Det er vesentlig at denne informasjonen også gjøres tilgjengelig i digitale kartdatabaser som Kulturminnesøk, slik at kunnskapen er tilgjengelig for forvaltningen, beslutningstakere og allmennheten. Vi registrerer at kommunens [temakart for kulturminner](#) viser et stort antall registreringer i Marka som ikke er tilgjengelig i Kulturminnesøk.

Vi ber om at en utredning av eksisterende kunnskapsgrunnlag, eventuelle kunnskapshull, og tilgjengeliggjøring av digital kartinformasjon om Markas kulturminner, inkluderes i planprogrammet.

NATURVERNFORBUNDET I OSLO OG AKERSHUS

Håkon Eide Gundersen (sign.),
Daglig leder

Nikolai Norman (sign.),
Styreleder

¹ Riksantikvaren: [Lenke](#)

² Naturbase, faktaark: [Lenke](#)

³ Østmarka Nasjonalpark, fagrapport for kulturminner og kulturmiljø: [Lenke](#)

Vedlegg:

Fossum - Kulturlandskap, kulturminner, kulturmiljøer, åsprofiler og landskapssilhuetter, ivaretagelse av viktige siktlinjer til signalbygg/landemerker og bevaring av biologisk mangfold.

- Byantikvaren i Oslo og Riksantikvaren har gått sterkt mot Fossum-byen i sine uttalelser.
- Fossum er historisk en del av Sørkedalen og avslutter Sørkedalen som kulturlandskap mot Ankerveien i syd. Fossum-byen vil være ødeleggende for dette unike kulturlandskapet, og for Bogstad som nå er fredet som nasjonalt kulturminne.

- Fossum-området er prioritert kulturlandskap i Bærum kommunes kulturminneplan og har regional og nasjonal verdi i Akershus fylkesplan for kulturminner og kulturmiljøer.
- Det er det registrert 22 kulturminner, et rikt biologisk mangfold og 25 rødlistede fuglearter i området.